

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ 2014

A1.

Το διήγημα έχει θεατρικό χαρακτήρα που στηρίζεται

- στον ομοδιηγητικό αφηγητή
- στην εναλλαγή αφήγησης – διαλόγου
- στην εναλλαγή καθαρεύουσας – δημοτικής
- στη δραματική πλοκή
- στην ύπαρξη πρωταγωνιστών και δευτεραγωνιστών
- στην περιορισμένη χρήση της περιγραφής
- στη συνεχή αλλαγή σκηνικού (κλειστός – ανοιχτός χώρος: το σπίτι, η εκκλησία, η αυλή)
- γρήγορη εναλλαγή σκηνών και επεισοδίων
- χρήση παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων

Χαρακτηριστικά παραδείγματα μέσα από το απόσπασμα είναι:

- η χρήση του διαλόγου «Το κακότυχο!... σπίτι μας»,
- η δραματική πλοκή που κορυφώνεται με τη σύγκρουση του Γιώργη με τη μητέρα με αφορμή την άρνηση της υιοθεσίας « Η θετή μου αδερφή... σπίτι μας»
- και η αλλαγή σκηνικού από την εκκλησία στο σπίτι, όπως αλλάζουν τα σκηνικά του θεάτρου « Ήδη αυτή...θριάμβω»

B1.

Η γλώσσα της πεζογραφίας την εποχή του Βιζυηνού – και για πολλά χρόνια ακόμη – είναι η καθαρεύουσα (η «λόγια»), κατάλοιπο της φαναριώτικης παιδείας του. Έτσι και ο ίδιος είναι υποχρεωμένος να γράφει σ' αυτήν. Η καθαρεύουσα του Βιζυηνού ανοίγει το δρόμο στη δημοτική, αλλά κυρίως γιατί ο ίδιος διακατέχεται από το λαϊκό αίσθημα («εκκλαϊκευμένη καθαρεύουσα»). Συμπερασματικά είναι δύσκολο να μιλήσουμε για διγλωσσία. Είναι σωστότερο να κάνουμε λόγο για μια μικτή γλώσσα που άλλοτε πλησιάζει τη δημοτική, άλλοτε τη λόγια και πάντα με ιδιωματισμούς. Βασικό κριτήριο διάκρισης είναι ο ευθύς και πλάγιος λόγος καθώς και η διάκριση παιδιού – ώριμου αφηγητή.

Η γλώσσα όταν διηγείται είναι η καθαρεύουσα. Ωστόσο, άλλοτε γίνεται ανάλαφρη καθώς εμπεριέχει πολλές λέξεις και τύπους της δημοτικής και, άλλοτε

(κυρίως όταν αφηγείται ως ενήλικος) γίνεται πιο βαριά και επίσημη, αφού εμπλουτίζεται από κάποιους τύπους αρχαιοπρεπείς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα λόγιας γλωσσικής επιλογής είναι : « Ή εἴσοδος τοῦ... μεγαλοφώνως »

Στα διαλογικά μέρη χρησιμοποιείται η λαϊκή γλώσσα, μια γλώσσα ζωντανή και αέρινη, η λαλιά των κατοίκων της Θράκης. Και το λέμε αυτό γιατί η λαϊκή αυτή γλώσσα βρίθκει ιδιωματισμών (λεξιλογικών και συντακτικών). Χαρακτηριστικό παράδειγμα λαϊκής γλώσσας είναι : «Ποιος ἀπό σᾶς εἶναι.... κί ἀπό τους ἔδικούς της».

Με αυτές τις πολλαπλές γλωσσικές επιλογές η αφήγηση από τον αφηγητή – παιδί είναι λογικό να γίνεται ρεαλιστική όταν η καθαρεύουσα εμπλουτίζεται με στοιχεία της δημοτικής και από την άλλη η αφήγηση από τον αφηγητή – ενήλικο καθίσταται πιο αρμονική όταν η καθαρεύουσα γίνεται πιο επίσημη με τύπους της λόγιας γλώσσας.

B2. α) Τα γεγονότα δεν παρουσιάζονται από τον αφηγητή όλα με τη φυσική, χρονική τους σειρά, δηλαδή με τη χρονική ακολουθία με την οποία ξετυλίχτηκαν στην ιστορία, αλλά ο αφηγητής παραβιάζει τη σειρά και τα δίνει με αναχρονίες. Στο συγκεκριμένο σημείο παρατηρείται συμπύκνωση του πραγματικού χρόνου της αφήγησης ή σύνοψη κι έτσι ο χρόνος του μύθου είναι μικρότερης διάρκειας από εκείνον της ιστορίας. Με άλλα λόγια, με τέσσερα μόλις ρήματα («ηύξηθη», «άνετράφη», «έπροικίσθη», «ύπανδρεύθη») συνοψίζεται ολόκληρη η ζωή του κοριτσιού. Με αυτόν τον τρόπο δείχνει την αδιαφορία του στο πρόσωπό της που ενισχύεται από το γεγονός ότι δεν αναφέρει καν το όνομά της.

β) Με τη χρήση της αναδρομικής αφήγησης η μητέρα εκθέτει τα επιχειρήματά της προκειμένου να πείσει τον Γιώργη να δεχτεί το Κατερινιώ. Υπερασπίζεται τον εαυτό της τονίζοντας πως ένα παιδί που το φρόντισε και το κοίμισε στην κούνια τους είναι δικό της, διότι μάνα δεν είναι μόνο αυτή που γέννησε, αλλά και αυτή που το φρόντισε με αγάπη. Η προσπάθειά της όμως αποτυγχάνει, γιατί τα επιχειρήματά της δεν είναι λογικά, κι έτσι η σύγκρουση αφηγητή-μητέρας οδηγείται σε αδιέξοδο. Η σύγκρουση, λοιπόν, λειτουργεί ως προς την οικονομία του κειμένου, αφού οδηγεί στην αποκάλυψη του αμαρτήματος της μητέρας.

Γ1. Ο Βιζυηνός είναι εισηγητής του ψυχογραφικού στοιχείου, κάτι που γίνεται αισθητό στο συγκεκριμένο απόσπασμα. Ο συγγραφέας διεισδύει με εξαιρετική ψυχογραφική ικανότητα στις ψυχές των ηρώων του, παρουσιάζει τις συναισθηματικές του συγκρούσεις, τα αδιέξοδα και τις ψυχικές τους δοκιμασίες και αναλύει τους ανθρώπινους χαρακτήρες με τόση τέχνη όση ελάχιστοι πεζογράφοι έχουν επιδείξει. Είναι βέβαιο ότι οι σπουδές του στη ψυχολογία και η

επίδραση που δέχτηκε από τη γενικότερη ευρωπαϊκή κουλτούρα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στο έργο του. Δεν πέφτει στον μελοδραματισμό, αλλά με μια περιγραφή απλή και συγκλονιστική δίνεται ο βουβός πόνος του φυσικού πατέρα που ήταν ωχρός κι έβλεπε περίλυπος εμπρός του και ο σπαραγμός της συζύγου του, που «έκλαιεν ακουμβισμένη εις τον ώμο του». Με ανάλογο τρόπο δίνονται τα συναισθήματα της νέας μητέρας, δηλαδή ο φόβος και η αγωνία για την αίσια έκβαση της διαδικασίας.

Δ1. Ομοιότητες:

- 1) υιοθεσίες κοριτσιών
- 2) τα κορίτσια βρίσκονται σε νηπιακή ηλικία
- 3) οικονομικές δυσχέρειες και αγώνας για αξιοπρεπή ανατροφή των παιδιών από τους θετούς γονείς.

Διαφορές:

- 1) Ο Τάσος ήταν άτεκνος, θεοσεβούμενος και το παιδί στάλθηκε ως θείο δώρο ≠ η Δεσποινιώ στερήθηκε ένα κορίτσι (Αννιώ) λόγω του αμαρτήματός της και υιοθετεί το βρέφος για να εξιλεωθεί από τις τύψεις της.
- 2) πληρωμή παραμάνας για τη φροντίδα του βρέφους ≠ φροντίδα από την ίδια τη Δεσποινιώ.
- 3) θετός πατέρας – Τάσος ≠ θετή μητέρα – Δεσποινιώ